

Nro. 32.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Keddén Oktober 20-ik napján 1812-dik
esztendőben.

Hadi Történetek.

Ki jött a' Párisi Monitórben a' Fr. Nagy ár-
mádától való 21-dik Tudósítás. Ebben is tsak
többire már tudva lévő dolgok találatnak. Szó-
ról szora ennyiből áll: —,

„Moskau Sept. 20-dikán. Három száz gyúj-
togatók fogattattak-el 's lövettettek agyon. Két
fa közzé foglaltatott, hat tzol hosszúságú raké-
ták találatnak nállok egyéb gyújtó szerszámok-
kal egyetemben, mellyeket a' házak' fedelire haj-
gáltak-fel. — Ezen gyújtogató eszközöket a'
gyáva Rostopschin készítette vala, azt hitetvén
el a' néppel, hogy ő egy nagy golyóbist (*ballont*)
tsináltat, 's ezt ezen gyújtó szerszámokkal meg

töltetvén az ellenséges ármádára hajíttatja. Ilyen fogás alatt gyűjtette össze a' sok gyújtó matériát 's egyéb szükséges készületeket. —

„A' tűz Sept 20-dikán szűnt-meg (és így 7 nap tartott). A' városnak három negyedrésze égett-el az új bútorokkal nem rég felékesített *Katalin* szép palotás házával egyetemben. A' házaknak leg feljebb is csak egy negyedreszek áll-fenn. *Rostopschin* az alatt, hogy a' tűz óltó edényeket elvitette, 60,000 puskát, 150 ágyút, több mint 100,000 golyóbist és bombit, 1,000,000 töltést, 4000 mázsa puskaport, és 4000 mázsa salétromot és bűdöskövet hagyott itt. Erre a' sok puskaporra, salétromra, és bűdösköre a' város-tól egy fél óra távolságra egy szép épületben találtunk réá; e' fontos dolog; ez elég lesz né-künk két esztendei táborozásra. Borral és pálinkával töltött pintzékre is minden nap találunk. *Moskauban* már virágozni kezdetek vala a' manufakturák; most ezek is mind oda lettek. Ennek a' fő városnak felégettetése által, 100 esztendőre vettetett hátra az Orosz birodalom. Az idő esőre kezdett állani. Az ármádának nagyobb része *Moskauban* fekszik kaszárnyákban.“

* * *

Tsak eddig terjed ez a' hívtal szerént való tudósítás: az egyéb közönséges levelekben, nevezetesen egy *Vilnai*, Octob. 3-dikén költ tudósításban is majd mind csak ezeket a' dolgokat olvassuk, p. o. hogy a' Fr. ármádának nagyobb része *Moskauban* kaszárnyákban van szálláson, 's hogy minden nap újabb meg újabb magazinumok találtatnak-meg, mellyek minden féle szük-

séges portékákkal, tzu-korral, bőrrel, posztóval etc. vannak tele. E' szerént a' *Vilnai* levél szerént, *Napoleon* Császár még a' Moskaui Császári kastélyban az úgy nevezett *Kremlben* van szálláson; az Orosz seregek, mint látszik, *Kaluga* és *Tula* felé, és így délre vonták-el magokat: a' *Trevisoi* Hertzeg *Marschal Mortier* Moskaui Kormányozóvá, Gen. Consul *Lesseps* a' tartomány Perceptorává, Gen. *Mihaud* pedig Moskau' Komendánsává neveztetett.

* * *

Ugyan tsak a' Párisi Monitőr némelly tzikelyeket adott-ki a' *Moskaui* Orosz újságokból, mellyekről meg kell előre jegyezni, hogy azok mind régi dolgokat foglalnak magokban. Ilyer a' Moskaui volt Kormányozónak *Rastopschinnek* egy datum nélkül való tudósítása, a' melly így következik: —,

„A' mi előjáró seregünk *Gshatzk* mellett áll; seregeink rettenetes tanyában fekszenek; ő Hertzegségének a' fő vezérnek az a' czélja, hogy megütközzék. A' mi ármádánk éppen olyan erős mint az ellenségé, 's két napok alatt még 20,000 emberekkel fog szaporodni. Seregeink tsupa Oroszok; azon egy vallásúak; az Isten' anyaszentegyházáért, önnön házaikért, feleségeikért, gyermekeikért, és őseik' temető sírjai-kért verekednek. Az ellenség pedig azért tsatázik, hogy kenyere legyen. Mihelyest egy tsatát elveszt, azonnal kéntelen leszsz megfutamodni. Ide sebesekeket hoztak-bé, kik a' *Golovin'*

hözába szállítottak bé; meglátogattam őket,
ami adattam nékik, 's ott voltam, mikor éjje-
li nyugalomra lefeküdtek. Ők értünk tsz-
táztak; el ne hagyjátok őket soha; enyhítsétek
látogatásaitók és beszélgetésetek által az ő fáj-
dalmaikat. Még a' közönséges munkára ítélte-
tett személyekről is gondoskodjatok! ezek a' mi
Fejedelmünknek hűséges alattvalói és a' mi ba-
rátaink. Hogy lehetne ezektől meg tagadni a'
segédelmet? —

Egy más Proklamatiója ugyantsak *Rosta-
psehinnek* a' *Moskai* lakosokhoz: —,

„Olyan hír indult, hogy én meg tiltottam
volna a' városból való eltávozást. Ha így vol-
na a' dolog, katonákat állítottam volna a' so-
rompókhoz, és a' minden féle szekerek nem
mennének kifelé ezrenként. Igen örvendek, hogy
a' főbb asszonyok (Dámák) és kereskedőnek
a' magok meg nyugtatása végett eltávoznak.
Mennél kevesebbek a' félelmesek, annál kisebb
a' veszedelem. De gyalázatra méltóknak tartom
azokat a' férfiakat, atyafiakat, és egyebeket, kik
az asszonyokkal elmennek, és vissza jönni nem
akarnak. Ha hiszik, hogy a' veszedelem itt van,
's még is így tselekesznek, rosszúl tselekesznek;
ha pedig semmi veszély nintsen jelen, így igen
gyalázatosan tselekesznek. Ellenben fogodom,
hogy az ellenség nem jön bé *Moskauó*a, a'
mellyre ezek az okaim: A' fő armádánál vannak
130,000 válogatot: embereink 1800 ágyúkkal; ő
Hertzegsége (*Kutusow*) az egész armáda vezéré-
vé neveztetett; a' *Tormasow* és *Tschitschagow* ár-
mádiái az ellenség' háta megett, 85,000 embe-

rekből, válogatott gyalogokból és lovasokból állanak. Gen. *Millarodovitsch* 30,000 gyalogokkal, 4800 lovasokkal és 84 ágyúkkal *Kalugából* megérkezett *Moshaiskba*. Ugyan oda három napok alatt meg fog Gen. *Markow* 24,000 emberekkel érkezni, kiket 7000 emberek követnek nyomban. *Moskauban, Klinben, Zawidowban és Podolskban*, 14,000 gyalogok állanak. Ha ez az erő elégséges nem leszen a' hitszegett ellenségnek megverésére, én így fogok ekkor szólani hozzátok: Már most, kedves *Moskoviták*, mi is induljunk! Mi 100,000 embert fogunk össze gyűjteni; a' Szent Szűz képét 150 ágyúkkal egyetemben, magunkhoz fogjuk venni, 's e'képpen egyszeriben véget vetünk mindennek. —

„Az ellenségnek, a' maga seregeit és azokat, a' kiket másoktól össze gyűjthetett, össze számláltatván, 150,000 emberei vannak. Ezek lóhússal élnek. Ezt azért adjuk tudtotokra, hogy némelyek közzületek megnyugtatódjanak, mások pedig a' Császárnak a' maga hűséges városába minden óran lejendő vissza érkezésére nézve, örvendjenek. Olvassátok; mind ezek könnyen érthető dolgok: de ne húzzatok semmi rossz következtetést - ki az én szavaimból.“

„September' 11-dikén ilyen proklamatiót becsátott ugyan ez a' Kormányozó a' *Moskai* lakozokhoz: —„

„Atyafiak! a' mi véghetetlen ármádánk életének veszedelmével védelmezi a' hazát; akadályoztassuk meg a' hitszegő ellenségnek *Moskauba* való bėjövetelét; bűn lenne a' miéinket egész

erőnkel nem segíteni. *Moskau* a' mi anyánk. Ő táplált benneteket; tőlle vettétek gazdagságotokat. A' Megtartó' anyának nevében meghívlak benneteket, hogy az Úr' templomait, *Moskau* városát, 's az egész Orosz birodalmat védelmezzétek. Gyalogok, Lovasok! öltözködjetek fegyverbe a' mint lehet. Vegyetek kenyeret magatokhoz három napra; gyülekezzetek össze a' kereszt zászlója alatt; menjetek - ki lehető sietséggel a' három hegyekre. Én vélletek lészek, és mi kiöltjük a' hitszegőt. Ditsósság azoknak, a' kik részt vesznek a' verekedésben. Emlékezetben fogja tartani a' háládatos haza azokat, a' kik érette elesnek. A' rossz gondolkozásúak megbüntettetnek az ítélet' napján."

A' következő hirdetést Sept. 12 dikén intézte *Rastopschin* a' Moskau-i lakosokhoz: —,

BC, „Én elútaozok holnap Hertzeg *Kutuschow*hoz, hogy véle egyetértőleg az ellenség' eltöröltetése eránt eszközöket vegyek elő. Mi ezen vendégeket az ördögbe kergetni, és életeknek világát kioltani fogjuk. Ebédre vissza jövök, 's a' dologhoz fogván a' hitszegőt össze törjük."

* * *

Oktober 9-dikén estve nevezetes tudósításokkal érkezett-meg Májor *Vrangel* Berlinbe a' *Riga* előtt álló Pruszsus segítő seregtől, a' hol Sept. 27-dikétől fogva Oktob. 2-dikéig folytak a' tsatázások. Mint ezen tudósításokban röviden kifejeztetik a' dolog mivólta, a' hír szerént 20 vagy 30 ezer emberekre lehetett azon Oroszok' számát ten-

ni, a' kik *Rigából* ki ütöttek volt a' Pruszszo-
sokra. Az Oroszok a' *Bauske* mellett álló ágyu-
kat akarták elfoglalni, a' mellyek *Rigának* os-
tromoltatására érkeztek vala oda *Magdeburg* felől.
A' Pruszsusok eleinten, hogy azután egyesített erő-
vel úthessenek az ellenségre vissza vonták volt
ugyan magokat, annyira, hogy már *St. Olai*,
Mietau, *Eckau*, 's több más *Curlandiai* városok,
az Oroszok' hatalmában voltak. Orosz Gen. *Es-
sen* már meg jelent volt *Mietauban* olly czéllal,
hogy *Curlandiának* új organizálását munkába ve-
gye. Az ellenség' plánuma azonközben nem tsak
hogy semivé tétetett, hanem végezetre a' Prusz-
susok egész győzedelemmel vissza mentek *Ri-
ga* mellé a' magok előbbeni helyekre. Az Oro-
szok vesztése 5000 emberekre tétetik, kik között
2500 foglyok találatnak. Ágyut is elvesztettek
egyet.

Elegyes Dolgok.

Spanyol országból olyan tudósítások találat-
nak a' *Frantzia* ujságokban, mellyek azt mutat-
ják, hogy *Lord Wellington*, a' ki már *Toledóig*
elő nyomult vala, eszébe vevén, hogy a' *Frant-
zia* seregek északi *Spanyol* országnak tartomá-
nyaiban ismét számosodni, 's az *Anglus* ármá-
dának háta meget mozdulásokat tenni kezdettek,
oda ezek ellen ismét vissza térni, ő is jónak
találta. — *Marschal Soult* már szerentsésen ösz-
szetsatolta magát ezen tudósítások szerént a' *Ki-
rály* és *Marschal Suchet* ármádiákkal.

Lisbonából és *Constantinábulból* Sept. 5-dikén és 9-
dikén írták, hogy oda minden nap újabb seregek

érkeznek Angliából, a' hol őket *Leith* és *Arbuthnot* Generálisok rendbe szedvén, s tsapatokra osztván, azonnal tovább indítják a' Lord *Wellington* és *Hill* ármádáikhoz.

A' leg újabb és nevezetesebb hír e' volt Spanyol Országban, hogy Marschal *Massena* minden ott találtató Frantzia ármádáknak fő vezérjékké nevezetett.

A' Párisi Monitörben íratatik, hogy *Kataloniában* a' *St. Vicentoi* tetőknél a' *Milan* nevű Insurgens Generális tsapatja Sept. 19-dikén a' Fr. Gen. *Expert* seregére réá ütött, hanem 300 holtakból és sebesekből álló vesztséssel vissza veretett. Egy tisztje és 70 emberei elfogattattak.

Északi Ámérikában tsendesülni kezdetek a' dőlgök. Az Anglus és Amériakai Generálisok fegyvernyágvást kötöttek egymásközött addig, míg a' két Országlószéknek bizonyos pontok felett egymással való értekezéseik, egymással költsönösen közöltethetnek.

A' mi *Bétsi* repülő hajósunk, hajdani volt órásmester *Degen*, a' Párisi újságok szerént szerentsétlenül tette ott a' magautolsó próbáját. A' véghetetlen sokaságot délutáni 3 órára özsze gyűjtötte; a' golyóbissának megtöltésével azonközben 5 órára készült-el: de ekkor sem tudott vélle felemelkedni. Tsak kevés magosságra emelkedhetett-fel, a' honnét leesett a' körül álló sokaságra. Az özsze gyűlt szép summát, mellyet a' nézők a' bémenetelért fizettek, el vette a' Politzia, és a' költséget belőlle kivonván, a' több részét az ispotályoknak rendelte.